

Käytettävyysslinikka on uusi jäsen TEKESin klinikkaketjussa

Klinikkaketju on nyt saanut uuden jäsenen. Käytettävyysslinikka tuo tarjolle osaamista, joka auttaa yrityksiä suunnittelemaan käyttäjystävällisiä, helppokäyttöisiä ja turvallisia tuotteita. Käytettävyysslinikka yhdistää eri osa-alueiden osaajat yritysten käyttöön: VTT, TKK, TTL ja Tampereen Yliopisto ovat yhden langan päässä.

Tuotteen käytettävyys ratkaisee usein ostopäätöksen

Tuotteiden käytettävyys on noussut merkittäväksi tuotteiden menestystekijäksi. Syitä tähän ovat muun muassa käyttäjien vaatimustason nouseminen ja se, että teknisesti tasavertaisilla tuotteilla on kaikkien ominaisuuksien oltava huippuluokkaa. Hieman erilainen rooli on ankaralla tuotevastuulla, minkä vuoksi varsinkin kansainvälisille markkinoille menevien tuotteiden käytön on oltava turvallista.

Usein on havaittu, että erityisesti pk-yrityksillä ei aina ole riittävää omaa osaamista tuotteidensa käytettävyyden kehittämiseen ja arviointiin. Monissa yrityksissä tilanne on jo tiedostettu. Esimerkkinä tästä on Sähkö- ja elektroniikkateollisuusliiton (SETELI) jo muutaman vuoden eri muodoissaan jatkunut tutkimus- ja kehittämishanke, jossa kehitetään siihen osallistuvien yritysten tuotteita ja yritysten osaamista.

Tuotteidensa käytettävyyteen voimakkaasti panostavasta yrityksestä on hyvä esimerkki Kemppe Oy. Hitsauskoneessa kohtaavat monenlaiset käytettävyysvaatimukset: käyttöolosuhteet ovat hyvin vaativat, mutta laitteen säätämisen pitää aina olla helppoa ja täsmällistä (kuva). Käytettävyys on tällöin paitsi käyttäjätuottavuuden myös työn laadun ja tuottavuuden tekijä.

Käytössä kansainvälinen huippuosaaminen

Klinikan suomalaiset asiantuntijat ovat jatkuvasti mukana kansainvälisessä yhteistyössä ja saavat sen avulla aina uusimman tiedon käyttöönsä. Esimerkkinä yhteishankkeista on osana HORNET vastakauppasopimusta McDonnell Douglas Aerospace:n kanssa toteutettava tuotteiden käytettävyyteen liittyvä teknologian siirtohanke.

Käytettävyysslinikka tuo osaamisen helposti saataville

Käytettävyysslinikan idea on sama kuin muillakin klinikoilla: tarjotaan yrityksille sellaista erityisosaamista, jota niillä ei vielä ole. Tutkimuslaitoksillekin tämä on loistava väylä siirtää uusinta osaamista teollisuuden käyttöön.

Palvelu on yrityksille edullista, sillä TEKES tukee toimeksiantoja 50 % rahoituksella.

Monipuolisia palveluja

Klinikka palvelee lähes kaikkia tuotetyyppejä, jotka ovat yksittäisen ihmisen vapaa-aikanaan tai työssään käyttämiä. Tällaisia ovat esimerkiksi:

- Metalliteollisuuden tuotteet
- Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotteet
- Ohjelmistot
- Multi-/hypermedia
- Sulautetut järjestelmät
- Sairaalekniset tuotteet
- Käsityövälineet
- Kalusteet
- Päätelaitteet

Käytettävyys on asia, joka tulee ottaa huomioon kaikissa tuotekehitysprojektin vaiheissa. Tästä johtuen käytettävysslinikka tarjoaa hyvin monipuolisia palveluja.

Osaaminen siirtyy yrityksiin yhteistyön kautta

Tuotekehityshankkeisiin liittyvät toimeksiannot ovat keskeisessä roolissa. Ne toteutetaan tiiviissä yhteistyössä yritysten kanssa, jolloin niiden oma osaaminen kehittyy. Palvelupaketteja voivat olla esimerkiksi

- Käyttäjatarve- ja tehtävänälyysit
- Tuotteiden käytettävyyden arviointi (testaus)

- Tuotteiden turvallisuusanalyysit (toimintovirhe- ja vaara-analyysit; väärinkäyttömahdollisuuksien analyysi)
- Tuotteiden ergonomiset analyysit
- Tuotteiden käyttöohjeiden arviointi- ja kehittämispalvelut
- Tuotteiden ominaisuuksien testaus.

Toimeksiantojen sopivuus klinikan tavoitteisiin tarkastetaan aina tapauskohtaisesti. Esimerkiksi kaikki testaukset ja suunnittelupalvelut eivät kuulu klinikan tuen piiriin automaattisesti.

Koska klinikkatoiminnan tärkeä tavoite on siirtää osaamista yrityksiin ja koska hedelmällisen yritysyhteistyön edellytys on tietty osaamistaso, kuuluu palvelulu-repertuaariin myös yrityksen osaamisen ja toimintatapojen kehittämispalveluja, esimerkiksi koulutustilaisuuksia ja tuotekehityksen toimintatapojen kehittämistä käytettävyys paremmin huomioon ottavaksi.

Toiminta vasta alkamassa

Käytettävysslinikka aloitti toimintansa toukokuussa ja ensimmäisiä hankkeita ollaan jo toteuttamassa. Klinikan potentiaali näyttääkin lupaavalta.

Käytettävysslinikka

Käytettävysslinikan koordinaattori on Tamlink Oy, Tampere. Yhteyshenkilönä DI Juha Laiho, puh. (931) 3165 105. TEKESin yhteyshenkilönä toimivat Lauri Gröhn, puh. (90) 693 691 ja Simo Liiro, TEKES, Tampere, puh. (931) 2120191.

Asiantuntijatahoina eli toimeksiantojen käytännön toteuttajina ovat osaamis-alueittain:

Tuotteiden käytettävyys, tuoteturvallisuus, inhimilliset tekijät, tuotedokumentaatio, metalli-, sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotteet:

VTT Valmistustekniikka, Tampere. Yhteyshenkilö: Pekka Maijala, puh. (931) 3163 260

Tietotekniset tuotteet (ohjelmistot, tietojärjestelmät, sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotteet:

Teknillinen korkeakoulu, TKO-laboratorio. Yhteyshenkilö: Irmeli Sinkkonen, puh. (90) 451 3379

Tietotekniset tuotteet (ohjelmistot, tietojärjestelmät, multimedia, päätelaitteet, sairaalatekniset tuotteet): VTT Tietotekniikka, Tampere. Yhteyshenkilö: Pentti Kolari, puh. (931) 3163 353

Tuotteiden ergonomia (mitoitus, voimankäyttö, kuormittavuus, informaation esittäminen): Työterveyslaitos, Ergonomiayksikkö, Helsinki. Yhteyshenkilö: Jouni Lehtelä, puh. (90) 4747 516

Tietotekniset tuotteet (ohjelmistot, tietojärjestelmät, multimedia): Tampereen yliopisto, Tietojenkäsittelyopin laitos. Yhteyshenkilö: Kari-Jouko Räihä, puh. (931) 2156 952

Sulautettujen järjestelmien käytettävyyksymykset: VTT Elektroniikka, Oulu. Yhteyshenkilö: Harri Perunka, puh. (981) 551 2111